

Міжнародна науково-методична конференція «Актуальні питання організації навчання іноземних студентів у європейському освітньому просторі», Тернопіль, 13-16 травня 2014 р.

информационным уровнем в области алгоритмизации и программирования / Т. А. Блинова, А. В. Новиков, Н. Н. Руднова // Профессионально направленное обучение русскому языку иностранных граждан: сб. материалов Международной научно-практической конференции. – 2010. – Т. 1. – С. 38–46.

6. Симаева И. Н. Динамика эмоционально-чувственного состояния личности в процессе адаптации к деятельности / И. Н. Симаева. – Калининград : Радуга, 2002. – 267 с.

7. Просецкий П. А. Психологические особенности адаптации студентов нового приёма к условиям обучения в вузе / П. А. Просецкий. – Минск : Слово, 1996. – 85 с.

8. Алексеева Т. В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі : дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.01 / Т. В. Алексеева ; КНУ ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. – 204 с.

9. Витковская М. И. Адаптация иностранных студентов к условиям жизни / М. И. Витковская, И. В. Троцук // Вестник РУДН. – Серия Социология. – 2004. – №6–7. – С. 267–283.

УДК 378. 14

Ольга Іваноньків

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Olga Ivanonkiv

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO STUDYING PROCESS AT HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

Важливою передумовою забезпечення ефективності навчально-виховного процесу іноземних студентів є врахування особливостей їхньої адаптації до соціально-культурного середовища в Україні. Початок навчання в українському вищому навчальному закладі пов'язаний із цілою низкою проблем, оскільки іноземний студент повинен не лише навчитись ефективно організовувати свою навчальну діяльність в умовах вишу, а й пройти складний процес адаптації в новому соціально-культурному середовищі, вивчити мову та набути навичок міжкультурного спілкування.

З перших днів присутності у вищому навчальному закладі України студенти-іноземці потрапляють у незвичне мовне та національне середовище, до якого їм необхідно якнайшвидше адаптуватися. Адаптація сприяє підвищенню якості та рівня навчання, оволодіння знаннями, вміннями та навичками, що дозволяє підвищити якість підготовки фахівців.

Вступ іноземних студентів у систему міжособистісних взаємин, налагодження взаємовідносин у групі та у вищому навчальному закладі в цілому та формування особистої поведінки можна віднести до соціально-психологічної адаптації, а засвоєння норм та правил професійного середовища, пристосування до характеру, змісту та умов організації навчального процесу, формування навичок самостійної навчальної та наукової роботи – до педагогічного аспекту адаптації.

Іноземні студенти, які вивчають дисципліни англійською мовою, не мають можливості швидко оволодіти українською мовою, що значно ускладнює адаптаційний процес в Україні. Вони не можуть без сторонньої допомоги вирішувати повсякденні проблеми, які потребують спілкування з місцевим населенням і спілкуються лише з тими, хто говорить англійською мовою. У перші місяці перебування в Україні іноземні студенти знайомляться з аспектами культури і набувають першого досвіду пристосування до нового соціального середовища. У цей період зав'язуються дружні стосунки з іншими іноземцями, особливо зі студентами старших курсів, які вже декілька років навчаються в Україні, що полегшує процес адаптації. Тому першочерговим завданням для іноземних студентів є адаптація до умов та особливостей вітчизняного соціально-культурного та освітнього середовища.

Під час роботи з іноземними студентами у викладачів виникає низка проблем:

- мовний бар'єр, оскільки в групі навчаються студенти з різним рівнем володіння англійською мовою, зокрема франкомовні студенти та студенти з Таджикистану, в яких рівень знання англійської мови є недостатнім для повного опанування матеріалу;

- слабка підготовка з профільних та спеціальних дисциплін, наприклад, математики, що уповільнює процес сприйняття та розуміння розв'язання задач, виникають проблеми з проведенням розрахунків при аналізі діяльності підприємств, використанням та розумінням формул, побудовою різних графіків та діаграм.

- відчутна різниця між формами та методами навчання в українському виші та відповідними елементами навчання у вищій школі в рідній країні студента.

- відсутні навички самостійної роботи. Частина студентів не вміє і не виявляє бажання працювати з джерелами інформації, аналізувати великий обсяг інформації, використовувати бібліотечний фонд університету чи Інтернет-ресурси для підготовки домашнього завдання, додаткового матеріалу, написання рефератів чи доповідей. Часто мотивування студентів отримати позитивну оцінку під час підготовки додаткової теми з предмета, що не розглядалась на лекції, у формі реферату чи доповіді не завжди дає бажаний результат.

Процес засвоєння матеріалу значно спрощує наявність у студентів-іноземців посібників курсу лекцій англійською мовою. Лекційні матеріали дозволяють підготуватися до лекції, повторити нові терміни, основні визначення, що сприяє підвищенню ефективності засвоєння теоретичного матеріалу, спрощує розуміння дисципліни. Важливу роль у навчальному

процесі відіграє система Atutor, де викладач, щоб спростити домашню роботу іноземним студентам, розміщує весь теоретичний та практичний матеріал з предмета. Допомога та підтримка іноземних студентів перед викладанням нової теми або розділу – це те, до чого необхідно прагнути при організації навчального процесу.

Кращому сприйняттю нового матеріалу під час лекційних занять допомагає використання мультимедійного проєктора, де на слайдах можна відтворити найголовніші поняття та визначення із нової теми, а також наочно подати це у вигляді таблиць, графіків та діаграм. Такий підхід є об'єктивною та сучасною вимогою ефективного проведення лекційних курсів.

Під час навчання у вищому навчальному закладі іноземні студенти стикаються з різними проблемами. Отже, викладачам, які працюють зі студентами першого курсу, необхідно враховувати проблеми первинної адаптації. На цьому етапі студенти часто не розуміють вимог, які перед ними ставляться, порушують правила внутрішнього розпорядку, дезорієнтовані в часі, тому систематично запізнюються на заняття. Викладачам необхідно у доступній формі донести до іноземних студентів усі вимоги і правила, яких дотримуються у даному навчальному закладі.

Певні навички організації власного навчання та побуту в Україні, володіння основами української мови і певними знаннями про місцеву культуру можна віднести до другого етапу адаптації іноземних студентів в Україні, що дає їм змогу більш ефективно спілкуватись і в університетському середовищі, так і поза ним. Знання цінності та світогляду, розуміння потреб та поведінки українців, здатний передбачати їхні дії, достатнє, для спілкування, володіння мовою, вміння слухати, визначати важливість предметів, бажання виконувати домашнє та готувати додаткове завдання, вибирати основне з поміж усього поданого матеріалу і чітко висловлювати свою думку – це третій етап процесу адаптації. Під час організації роботи з іноземними студентами необхідно враховувати ці етапи, тривалість яких залежить від індивідуальних особливостей студента та його соціального досвіду.

Для успішної адаптації іноземних студентів необхідно будувати навчальний процес, враховуючи географічні, економічні, національні, історичні, культурні та релігійні фактори, що впливають на систему освіти.

Адаптацію слід розглядати як комплексну педагогічну програму, успішність якої визначається багатьма критеріями, що дозволяє покращити якість навчання студентів-іноземців та досягнути бажаних результатів навчання з найменшими негативними наслідками.

Отже, для прискорення третього етапу процесу адаптації іноземних студентів та досягнення бажаних успіхів у виховному та навчальному процесі іноземним студентом викладачеві необхідно враховувати вік, релігійну, соціальну та інші приналежності студентів, надавати самостійність у пошуку та підготовці нового додаткового матеріалу, стимулювати мотиваційну сферу, створювати практичні ситуації, що максимально наближені до реальності, для зацікавлення іноземного студента до вивчення тієї чи іншої дисципліни, піднімати питання тих тем, які цікаві конкретній аудиторії, об'єктивно

оцінювати результати самостійної роботи студентів із урахуванням їхніх індивідуальних особливостей, зацікавлювати та формувати пізнавальну потребу у іноземних студентів. Студенти-іноземці, які вже мають досвід перебування та навчання за кордоном швидше пристосовуються до навчання і життя в Україні.

Позитивно впливає на адаптацію іноземного студента у вищому навчальному закладі ділове та емоційне входження в колектив, насичене громадське життя в студентському середовищі, активна участь в загально-університетських заходах – таких як підготовка спільних свят, наукових конференцій, спортивних змагань, музичних фестивалів.

Отже, адаптацію іноземних студентів в Україні необхідно розглядати як комплексну програму, успішність якої визначається багатьма параметрами та критеріями, що значно підвищують якість навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах та дозволяє їм отримати відповідну професійну кваліфікацію.

УДК 378.14

Ірина Котовська

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Iryna Kotovs'ka

Ternopil Ivan Pulyuj National Technical University, Ukraine

ISSUES OF ADAPTATION OF INTERNATIONAL STUDENTS TO STUDYING PROCESS AT HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

Політичні та економічні зміни, що відбулись в Україні за останнє десятиліття, внесли свої корективи щодо співробітництва нашої країни з іноземними державами. Зміни торкнулися й системи освіти. Система вищої освіти України проходить етап реформації та інтеграції до європейського простору, який передбачає активну співпрацю, обмін досвідом з вищими навчальними закладами країн світу, а також залучення до навчання іноземних громадян. За роки незалежності України рейтинг українських освітніх послуг на світовому рівні зростає, збільшується кількість іноземних громадян, які приїжджають для навчання у вищих навчальних закладах України. Прагнення збільшити кількість іноземних студентів, що навчаються в Україні, є зрозумілим, оскільки іноземні студенти – це не лише важливе джерело доходів українських ВНЗ, але вони також позитивно впливають на економіку України в цілому. Співпраця та тривалий процес навчання вимагає розробку не тільки засад навчального процесу, який би повністю відповідав світовим стандартам